

Görgü^(*)

Ali Akurgal

Sağlık Bakanlığı'nın bir "kamu spotu"
ambulansa nasıl yol verileceğini anlatıyor.

2000 öncesi yol kenarlarında "emniyet şeridinin ancak arıza halinde kullanılabilceği" uyarıları bulunmaktaydı. Resmi veya sivil plakalı ve geçiş üstünlüğü olsun olmasın kamu hizmeti gören araçlar, sıkışık trafikte kendilerine yol bulmakta zorlanınca bu şeridi kullanmaya başladılar. Böylece, "emniyet şeridi", emniyet unsurlarının şeridi oluverdi. Bunlar o yolu kendine ayırmış "tercihli yol" olarak kullanıyor.

Kamu spotu diyor ki, "siren sesini duyunca sağa çekilip durun, sol şeritteki araçlara yol açın, sol şerit boşalsın, ambulans oradan geçsin". Evet, çok eskiden yolar bir şerit gidiş, bir şerit geliş iken bu yöntem uygulanması kaçınılmaz olan bir yöntemdi. Şimdi en az iki, çoğunlukla üç-dört hattâ beş şeritli yollarımız var. Bu yollarda, ambulanslar genelde, o kenara çekilip durulması istenen emniyet şeridinden kendilerine yol bulmaya çalışıyorlar. Kamu spotundaki ambulans-helikopter destekli slogan, "dağları, denizleri aştık, bir trafikte seni aşamadık" anlamında. Spotun hatırlattığı kuralı sıkışık trafikte uygulamak, çoğunlukla üç şeridi ikiye indirmek anlamına geliyor ki, tampon tampona ilerleyen trafikte bu işlem çok vakit alıyor. Eh işimiz bu kurala kaldıysa, elbette "beni" aşıp yaralıyı vaktinde sağlık kuruluşuna götürmek zorlaşır.

Almanca konuşan ülkelerde yaygın uygulama, bir siren sesi duyunca, **en sol şeritte giden araçların, kendi şeritlerinde mümkün olduğunca sola yanaşmaları** ve yollarına devam etmeleri, yol kaç şeritli olursa olsun, **onun bir sağındaki şerittekilerin de gene kendi şeritlerinde mümkün olduğu kadar sağa yanaşıp** yollarına devam etmeleri şeklinde. Böylece açılan, ambulans geçecek genişlikteki aralığa "Gasse", diyorlar. **Kimse şerit değiştirmedeği** için ne yol verirken, ne de ambulans geçip gittikten sonra curcuna yaşanmıyor, hattâ trafik, ne hızla ilerleyebiliyorsa, o hızla ilerlemeye devam ediyor. Uzaktan bakınca da, sol iki şerit, fare yutmuş yılan gibi ambulans geçerken genişleyip sonra daralan iki çizgi şeklinde görünüyor.

Görgü, illâ aile terbiyesi demek değil. İnsanın gözüyle görüp öğrendiği, bilgi dağarcığına eklediği şeylerin uygulaması da görgü... Acaba vizeler kalksa, herkes elini kolunu sallaya sallaya Almanca konuşan ülkelere gitse, anlattığım uygulamayı görse, Türkiye'de de uygular mı? Sanmam. Kurallara uyacaksak ve kurallar, "sağa yanaş ve dur" diyorsa, görgüsü artan ve kuralları daha sıkı uygulayan toplum, ambulans için aşılması daha zor bir engel oluşturacak. Peki, ne yapılmalı? **Kurallar ihtiyaçlara göre güncellenmeli ve "uyulabilecek kurallar"** konulmalı.

Oturduğum mahallenin şehirle bağlantısını sağlayan ana ulaşım yolu, bir tarafında İSKİ arıtma tesisi, diğer tarafında seralar bulunan yerleşimden uzak, iki gidiş iki geliş, refüjlü bir yol. Hız sınırı 50km/h. Sahil yolunun devamı niteliğindeki bu yola 70km/h hız sınırı konsa, çoğu insan uyar. Ama kuralı boş verince, yolun kaldırılabileceği doğal hız olan 80-90km/h ile gidiliyor. Bu

^(*) herkese bilim teknoloji dergisinin 01 Temmuz 2016 tarihli 14. sayısında yayımlanmıştır.

yol üzerinde bir de okul yaya geçidi var. Genel kural gereği orada hız sınırı 20km/h. Ama eğer **bir araç oradan hız sınırının 3 katı olan 60km/h'dan yavaş geçiyorsa, ya traktördür, ya da arızalıdır.** Bu basmakalıp kurala kimse uymuyor, kurallara uymama alışkanlığı yer ediyor. Hâlbuki yakındaki İSKİ girişinde olduğu gibi bu noktaya da bir trafik ışığı konsa, gerektiği vakit, oradaki gibi trafik durur, öğrenciler güvenle karşıya geçer. Kazancımız, bir yerde daha kurallara uymama alışkanlığının ortadan kaldırılması olur.

Bu yazıyı okuduğunuzda **bayram tatili** başlamış olacak. Araç kullanacaklardan iki isteğim var. Bir: **direksiyon başında "diri" durun, beklenmedik olaylara karşı akıllı tepki verin;** İki: **ambulanslara (nereden geliyorsa oradan) yol verin.**